

Kuva: I. Lindqvist, MTT

Kuva: I. Vänninen, MTT

Kuva: I. Lindqvist, MTT

Kuva: I. Vänninen, MTT

Kuva: I. Vänninen, MTT

Koristekasveilla esiintyvät kirvat

Marika Linnamäki
kasvinsuojeluneuvoja
Agropolis Oy

EUROOPAN
YHTEISÖ
Rakennerahastot

ETELÄ-SUOMEN
LÄÄNINHALLITUS

AGROPOLIS OY

MTT

Kurssi: Koristekasvien kirvat ja jauhiaiset, Piikkiö 30.11 ja Lahti 2.12

Jotain biologiasta:

Aikuiset ja nuoruusasteet

- pehmeäihoisia hyönteisiä, yleensä päärynänmuotoisia
- pitkät jalat ja tuntosarvet, ruumiin takaosassa kaksi selkäputkea
- koko noin 1 - 4 mm
- nuoruusvaiheet muistuttavat aikuisia, mutta mm. tuntosarvien ja selkäputkien kehitys on kesken ja pää on suuri verrattuna muuhun ruumiiseen

Jotain biologiasta:

Siivetön vai siivellinen

- suurin osa siivettömiä
- siivellisiä kehittyä, kun :
  - kirvapopulaatio kasvanut liian suureksi -> ahtaus, häirintä, ravinto loppuu
  - isäntäkasvin ravintoarvo vähenee
  - lämpötila muuttuu
  - päivänpituuden muutos
  - geneettiset syyt

Jotain biologiasta:

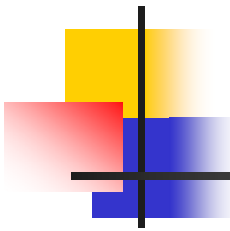
Lisääntyminen

Kasvihuoneessa (ympäri vuotinen viljely)

- lisääntyvät neitseellisesti ympäri vuoden -> populaatiossa vain naaraita
- naaraat synnyttävät eläviä poikasia
- jopa heti aikuistuttuaan voivat synnyttää ensimmäiset jälkeläisensä

Lisääntyvät erittäin nopeasti:

- optimiolosuhteissa aikuistuvat 6-7 vrk:ssa
- noin 40-200 jälkeläistä/naaras

Jotain biologiasta:

Lisääntyminen

- populaation kasvunopeuteen vaikuttavat
    - kasvi, kasvilajike
    - kirvalaji
    - kasvin kehitysaste (vegetatiivinen/kukkiva)
    - lämpötila ym. olosuhteet
- + yhteisvaikutus
- esimerkiksi krysanteemilla kasvunopeus on suurempi nuppu/kukkavaiheessa kuin vegetat. vaiheessa
  - krysanteemilla kurkkukirva kehittyy nopeammin kuin persikkakirva

Kirvojen aiheuttama vioitus

- hidastunut tai epämuodostunut kasvu
- kloroottiset laikut kasvilla, lehtien variseminen
- virustaudit -> niille tyypilliset oireet kasvilla

Kirvasaastunnan paljastavat:

- vaaleat kirvanahat
- mesikaste ja nokisienet
- muurahaiset

Koisokirvan vioitusta pelargonialla

Esiintyminen kasveilla

- yleensä nuorimpien versojen kärkiosissa
- kasvin varsilla, lehtien alapinnoilla
- nupuissa/kukissa
- koko kasvilla (erit. ruukkukukilla)

->TARKKAILU
KOHDISTETAAN NÄIHINI

Kirvat kasveilla

-> eroja kirvalajien välillä

Kirvalaji	Missä?
persikkakirva	voi olla koko kasvilla, suosii nuoria lehtiä
kurkkukirva	suosii lehtien alapintoja, nuoria versoja ja lehtiä
ansarikirva (aktiivinen)	kasvin nuoret osat (lehdet, varsi), häiritäessä pudottautuu herkästi kasvilta
koisokirva	pääasiassa kasvin alaosat, häiritäessä pudottautuu herkästi kasvilta

Kirvojen tarkkailu

- Kelta-ansat
  - antavat viitteitä kirvapesäkkeiden sijainnista
  - voidaan havainnoida kirvojen migraatiota: huoneen sisällä tai ulkoa kasvihuoneeseen keväällä - alkusyksyllä
- kasvien tarkkailu:
  - kasvien kärkiosat, uusikasvu
  - varret ja lehtien alapinnat (koko kasvilta)
  - huomioi: kirvanahat, mesikaste ja muurahaiset
  - erityishuomio: herkät lajikkeet, kulkuväylien lähialueet
  - indikaattorikasvit: torjunnan onnistumisen tarkkailu

Torjuntamenetelmät

- **viljelylliset:** liiallisen kastelun tai typpilannoituksen välttäminen, oikea lajikevalinta
- **mekaaniset:** kirvojen huuhtominen kasveilta, pesäkkeiden poisto käsin, tuuletusluukkujen verkotus, heijastavat katteet
- **fysikaaliset:** lämpötila, kosteus ja valo-olosuhteet
- **biologiset:** torjuntaeliöt - loiset ja pedot
- **kemialliset:** torjunta-aineet - Plenum 25 WP, Pirimor, Vertalec, mäntysuopa, Confidor WG 70 (kasteluna)

Hyvä viljelyhygienia ja ennaltaehkäisy!

Tunnistus:

Mihin kiinnitetään huomiota!

Tärkeimmät tuntomerkit:

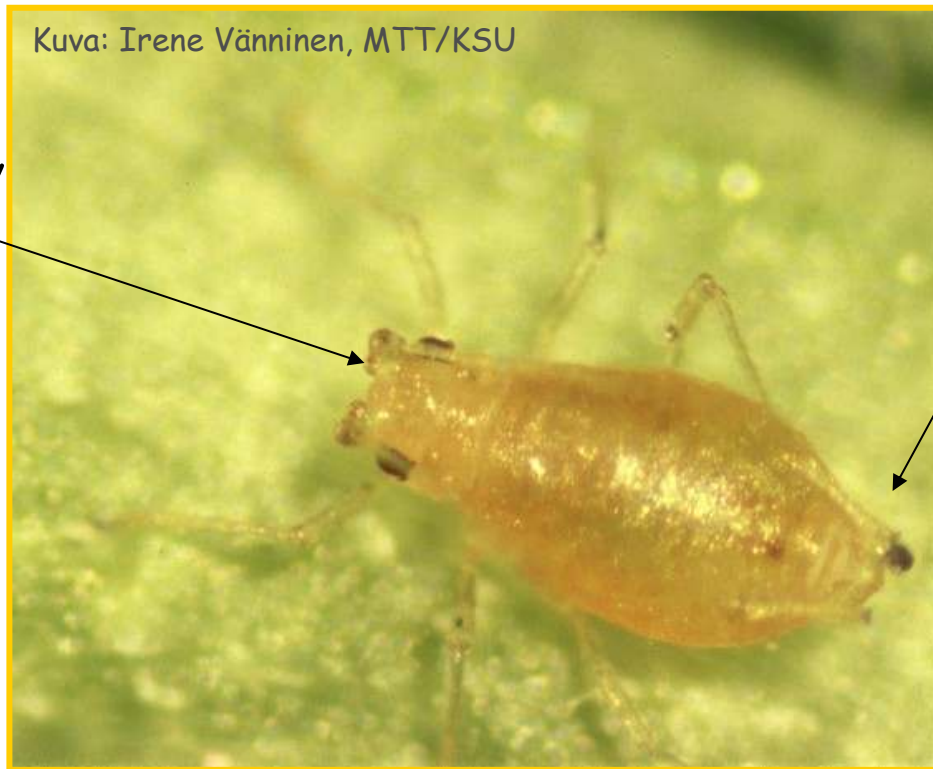
- tuntosarvien pituus ja väri
- selkäputkien pituus, malli ja väri
- kaudan eli takaruumiin kärjen pituus, malli ja väri
- otsakyhmyjen malli (tuntosarvien tyvillä)
- kirvan koko

Väriyty vaihtelee saman lajin sisällä

- kasvi vaikuttaa
- lämpötila
- populaatiokokoo

Persikkakirva (*Myzus persicae*)

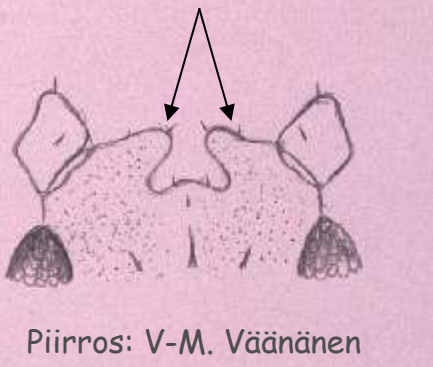
Kuva: Irene Vänninen, MTT/KSU

Pitkähköt selkäputket, keskeltä kärkeen hieman pullistuneet

Tuntosarvet noin ruumiin pituiset

Selvästi erottuvat, toisiaan lähenevät otsakyhmyt

Piirros: V-M. Vänninen

Aikuiset kooltaan noin 1,2 - 2,1 mm

Siivettömien väri: vaaleanpunainen - keltainen - harmaanvihreä

Siivellinen persikkakirva

-> Tumma pää ja keskiruumis

-> Takaruumis kellertävän vihreä ja siinä on keskellä iso tumma täplä ja sivulla pienempiä täpliä/raitoja

Kuva: Marika Linnamäki, MTT/KSU

Kuva: Irene Vänninen, MTT/KSU

Tuntosarvet noin ruumiin pituiset

Persikkakirva

- ei pysty Suomessa talvehtimaan ulkona
- paras lämpötila lisääntymiselle noin 26°C (>28°C lisääntyminen heikkenee)
- voi levittää yli 100 virusta
- esiintyy yleensä tiiviinä pesäkkeinä

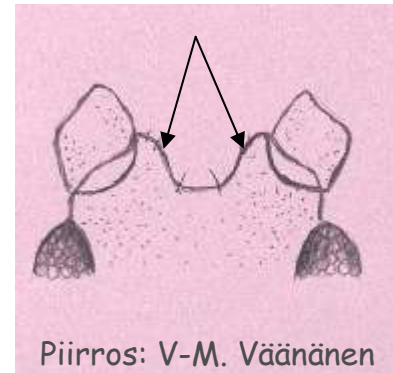
Ansarikirva (*Macrosiphum euphorbiae*)

Selässä muuta ruumista
tummempi alue

Kuva: Sirpa Kurppa, MTT

Huom!
Ansarikirvojen
ulkonäössä
suurta
vaihtelua

Piirros: V-M. Väänänen

Ansarikirvan
otsakyyhmyt

Aikuiset kooltaan noin 1,7 - 3,6 mm
Siivettömien väri: vihreä - kellertävä - punertava

Ansarikirvan tärkeimmät tuntomerkit

Takaruumiin kärki noin $\frac{1}{2}$
selkäputkien pituudesta,
sormenmuotoinen

Tuntosarvet noin ruumiin
pituiset, kärkiosasta
tummat

Kuva: Irene Vänninen, MTT/KSU

Kuva: Irene Vänninen, MTT/KSU

- > Pitkät raajat ja selkäputket
- > Selkäputket vaaleat, paitsi päästä tummat

Siivellinen ansarikirva

Tuntosarvet
ruumiinpituiset tai
hieman pidemmät

Kuva: Irene Vänninen, MTT/KSU

Siivellisten väri: vihreä - kellertävä - punertava
Kellertävän ruskea pää ja keskiruumis

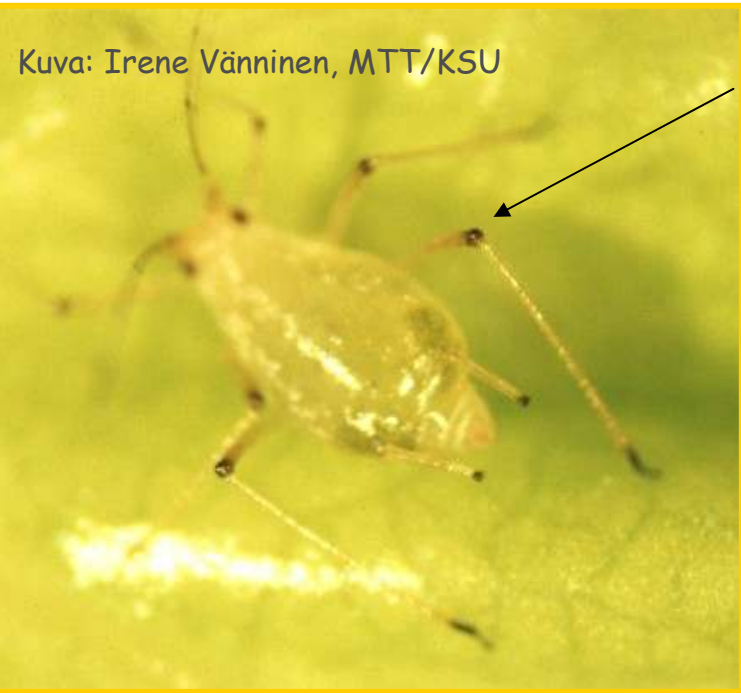
Ansarikirva

- pystyy talvehtimaan Suomessa
- paras lämpötila lisääntymiselle 15-18°C
- vilkasliikkeisiä -> leviävät kasvustossa nopeasti
- esim. ruusulla hakeutuu nuppuun -> vioittaa nopeasti
- häiritäessä pudottautuu kasvilta
- voi levittää yli 45 virusta

Koisokirva (*Aulacorthum solani*)

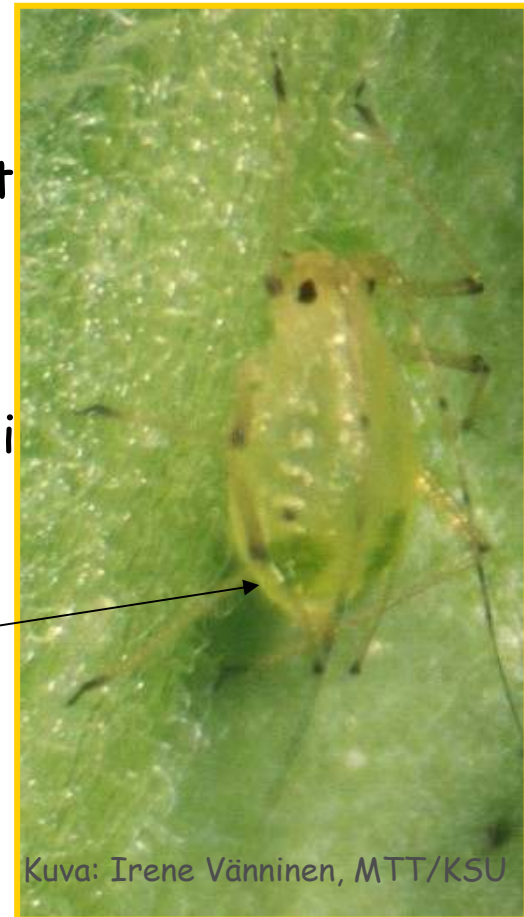
Kuva: Irene Vänninen, MTT/KSU

Tuntosarvien ja jalkojen nivelkohdat sekä selkäputkien päät tummat

Selkäputket pitkät, hoikkenevat kärkeä kohti ja

niiden tyvet muuta ruumista tummemmat

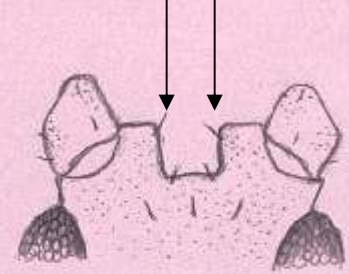
Kuva: Irene Vänninen, MTT/KSU

Aikuiset kooltaan noin 1,8 - 3,0 mm

Siivettömien väri: kellertävä - vihertävä - ruosteen värinen

Siivellinen kosisokirva

Koisokirvoilla
samansuuntaiset
otsakyhmyt

Piirros: V-M. Väänänen

Sekä siivellisten että siivettömien yksilöiden tuntosarvet ovat ruumista pidemmät

Kuva: Marika Linnamäki, MTT/KSU

Kuva: Irene Vänninen, MTT/KSU

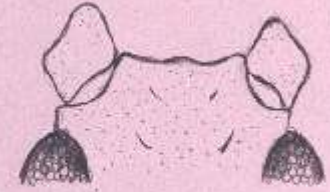
Siivellisten väritys vaihtelee!
- vaaleita ja tummia muotoja

Koisokirva

- pystyy talvehtimaan ulkona Suomessa
- häiritäessä pudottautuu herkästi kasvilta
- voi levittää noin 40 virusta

Kurkkukirva (*Aphis gossypii*)

Kuva: Irene Vänninen, MTT/KSU

Selkäputket mustat, lyhyet ja tukevahkot

Kuva: Isa Lindqvist, MTT/KSU

Aikuiset kooltaan noin 1 - 2 mm

Siivettömien väri: vaaleankeltaisesta tummanvihreään

Siivelliset: ruskeanmusta keskiruumis ja tummanvihreä takaruumis

Kurkkukirva

Kuva: Irene Vänninen, MTT/KSU

Tuntosarvet > $\frac{1}{2}$ ruumiin pituudesta

Kuva: Isa Lindqvist, MTT/KSU

Kellertävät jalat

Takaruumiin kärki on kolmiomainen ja siinä on 4-7 karvaa

HUOM! Kurkkukirvaa muistuttavalla juurikirvalla yli 10 karvaa

Kurkkukirva

- ei pysty talvehtimaan Suomessa ulkona
- paras lisääntymislämpötila noin 20°C (>28°C lämpötila haittaa kehitystä)
- lisääntyy räjähdysmäisen nopeasti esim. kurkulla 12x viikon aikana
- voi levittää yli 50:tä virusta
- lämpimissä olosuhteissa kurkkukirvat jäävät kooltaan pienemmiksi -> voi vaikuttaa loisintaan?

Juurikaskirva (*Aphis fabae*)

Selkäputket
lyhyet ja mustat

Tuntosarvet $> \frac{1}{2}$
ruumiin pituudesta,
keltaiset, kärkeä
kohti tummenevat

Kelta-mustat jalat

Kuva: Irene Vänninen, MTT/KSU

Takaruumiin kärki on
tumma, kielenmallinen
ja siinä on yli 10
karvaa

HUOM!
Kurkkukirvalla vain
4-7 karvaa

Aikuiset kooltaan noin 1,5 - 3,1 mm

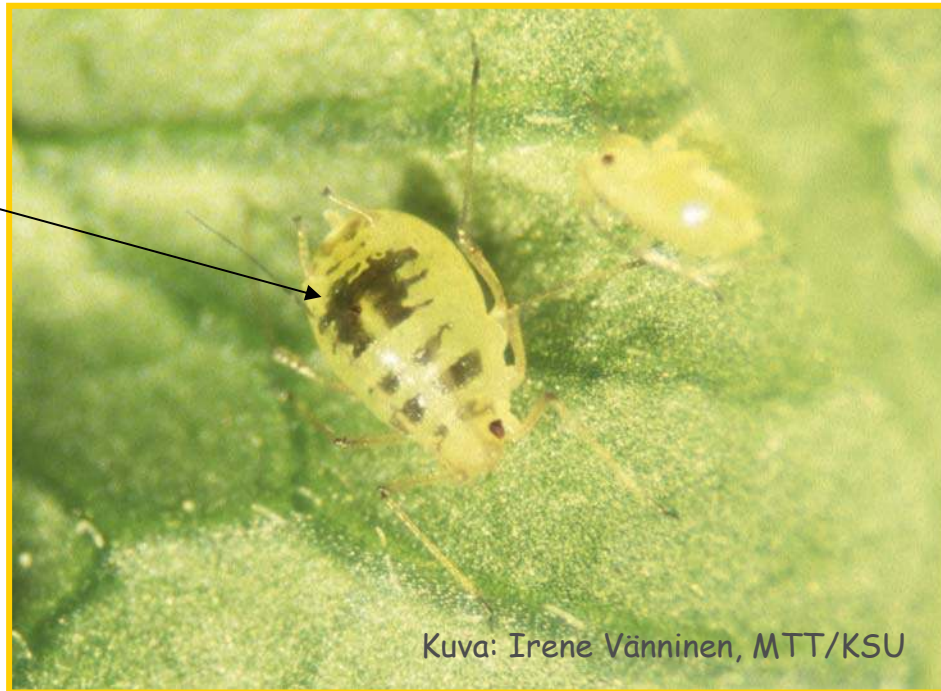
Siivettömien ja siivellisten väri: tumman oliivinvihreä - musta

Kasvihuonekirva

(*Aulacorthum circumflexum*)

Takaruumiissa
tyypillinen
hevosenkengän
muotoinen
tumma kuvio

Selkäputket
vaaleat, paitsi
kärki tumma

Kuva: Irene Vänninen, MTT/KSU

Takaruumiin
kärki on vaalea
ja kielenmallinen

Tuntosarvet jopa
 $1\frac{1}{2}$ x ruumiin
pituiset,

kaksi viimeistä
jaoketta tummia

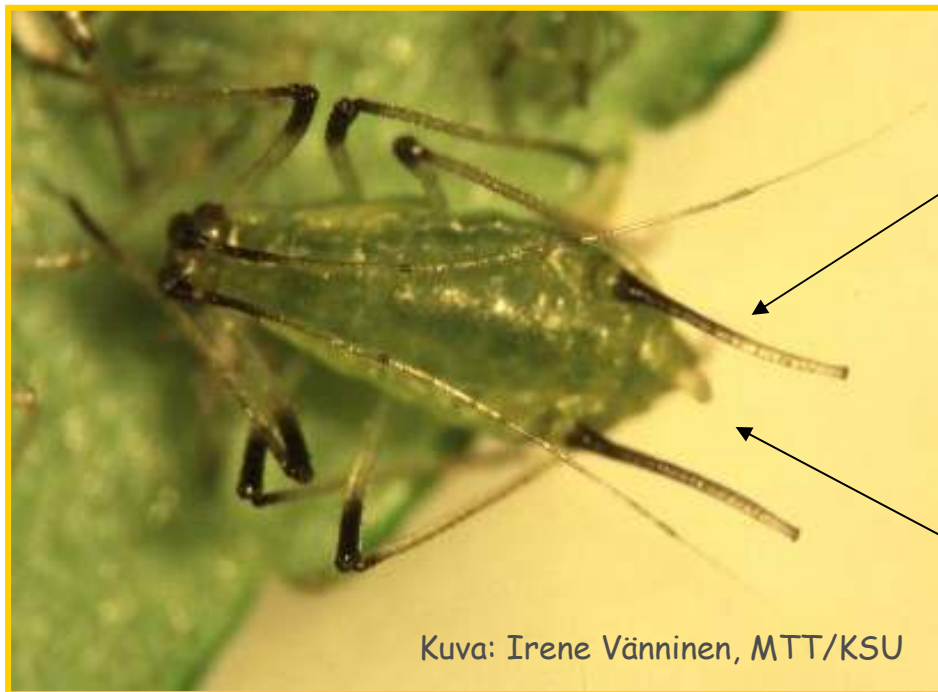
Aikuiset kooltaan noin 1,2 - 2,6 mm

Siivettömien väri: hohtavan vihreä - vaalea - kellertävä

Iso ruusukirva (*Macrosiphum rosae*)

Pitkät
tuntosarvet

Tuntosarvien
ja jalkojen
nivelkohdat
tummat

Selkäputket
mustat ja pitkät

Takaruumiin
kärki väritön,
pitkä ja
puikea

Aikuiset kooltaan noin 2,5 - 3,5 mm

Siivettömien väri: lehdenvihreä - vaaleanpunainen - punaruskea

Kirvojen isäntäkasvit

	Persikka- kirva	Ansari- kirva	Koiso- kirva	Kurkku- kirva	Juurikas- kirva	Kasvihuone- kirva	Iso ruusukirva
Begonia	o		o			o	
Daalia		o	o		o		
Kalla	o		o	o		o	
Koristekrassi			o	o	o		
Krysanteemi	o	o	o	o		o	
Neilikka	o	o	o		o		
Pelargoni		o	o	o			
Ruusu	o	o	o	o	o	o	o
Sineraaria		o	o			o	
Tulppaani		o	o	o	o	o	

Kaikki em. kirvat erittäin polyfagisia, paitsi iso ruusukirva

Torjuntaeliöt

Loispistiäiset

- ennakkotorjuntaan
- saastunnan alkuvaiheessa tai lievässä saastunnassa
- ennakkotorjuntaan kirvapankit

Pedot

- loispistiäisten tukena
- saastunnan pahetessa
- kirvapesäkkeiden nopeaan puhdistukseen

Isokirvavainokainen (*Aphidius colemani*)

Kuva: Irene Vänninen, MTT/KSU

Pitkät
tuntosarvet

Musta,
hoikkavyötäröinen

Kuva: Irene Vänninen, MTT/KSU

Aikuiset kooltaan noin 2 -3 mm

Noin kaksi kertaa isokirvavainokaisen kokoinen

Jättikirvavainokainen (*A. ervi*)

Kuva: Marika Linnamäki, MTT/KSU

Tyhjä kirvamuumio, josta vainokainen on kuoriutunut

Kuva: Marika Linnamäki, MTT/KSU

Jättikirvavainokaisen
loisimia ansarikirvoja
-> kirvamuumioita

Kirvavainokaisten käyttö

- ennakkotorjuntana (kirvapanakit), saastunnan alkuvaiheessa tai saastunnan ollessa lievää
- hyviä lentäjiä -> leviävät tehokkaasti!
- levityksiä tarpeen mukaan koko kasvukauden ajan
- mummioita näkyy noin 2 vkon kuluttua levitysten aloittamisesta
- valoa suosiva: jos kasvihuoneessa ei ole valotusta, vainokaisia voi käyttää maaliskuun puolivälistä syyskuuhun
- kirvasääskiä vainokaisten tueksi varsinkin kesällä (> 28°C lämpötila heikentää torjuntatulosta)

Kirvapankit

- viljakirvat kehittyvät hyvin, jos oraat hyväkuntoisia
- oraat kasvavat hyvin, jos ruostetaudit (ym.) eivät vaivaa -> **kasvatus runsaassa valossa -> "ampelissa"**
- lattiatasossa muurahaiset voivat vallata pankit tai hiiret syödä oraat
- oraskasvusto voi saastua muilla kirvoilla tai leppäpirkot voivat vallata pankin -> **seurattava mitä kirvapankeissa tapahtuu!**

Lähde: SiGNatuur 2000

Kirvasääski (*Aphidoletes aphidimyza*)

Kuva: Irene Vänninen, MTT/KSU

Kirvapesäkkeeseen munittuja
kirvasääsken munia

Aikuinen kirvasääski on siro, pitkäjalkainen
Aikuiset ovat yöaktiivisiä

Kuva: Sirpa Kurppa, MTT

Kirvasääsken käyttö

- Suomessa luonnonvaraisena
- tiheissä kirvapesäkkeissä tappavat enemmän kirvoja kuin syövät
- **käytetään** ennakkotorjuntaan, heti kun saastunta havaitaan tai kirvojen muodostaessa pesäkkeitä
- voi muodostaa kasvihuoneeseen pysyvän kannan

Eri-ikäisiä kirvasääsken toukkia syömässä kirvoja

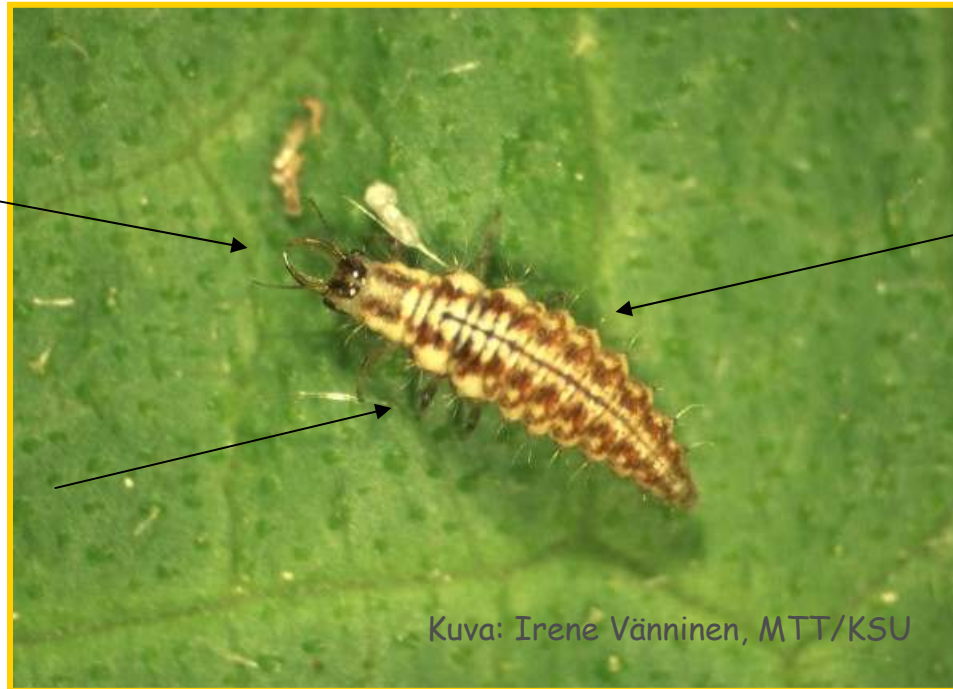

Kuva: MTT/KSU

- päivänpituuden alittaessa 14 tuntia toukka menee lepotilaan
-> voidaan estää valaisemalla kasvihuonetta pimeään aikaan

Harsokorento (*Chrysopa carnea*)

Vahvat leuat

Käsämäisiä muodostumia, joissa karvoja

Hyvin kehittyneet jalat

Kuva: Irene Vänninen, MTT/KSU

Harsokorenon toukka syö kirvoja

Nuoret toukat 1-2 mm, kasvavat 8-10 mm kokoisiksi

Harsokoreennon käyttö

- Suomessa luonnonvaraisena
- käyttö matalissa (< 1 m) kasvustoissa
- levitetään heti kun havaitaan ensimmäiset kirvat -> viikoittaisia uusintalevityksiä
- aikuiset lentävät herkästi ulos kasvihuoneesta
- toimii parhaiten, jos kirvoja on tasaisesti kasvilla

Leppäpirkkojen käyttö

- myynnissä:
  - aasianpirkko (*Harmonia axyridis*)
  - kaksipistepirkko (*Adalia dipunctata*)
- kirvapesäkkeiden nopeaan torjuntaan!
- aikuiset lentävät herkästi ulos kasvihuoneesta
- sekä aikuiset että toukat syövät kirvoja

Kuva: Heini Koskula, MTT/KSU

Hippodamia convergens -petokuoriaisia
-> ei enää myydä

Verticillium lecanii-sieni (Vertalec)

Kuva: Irene Vänninen, MTT/KSU

- **käyttö** ennakkoon tai saastunnan alkuvaiheessa
- käsittely uusitaan 2-4 kertaa viikon välein
- tehoa aikuisiin kirvoihin
- ilmankosteus 85-90% vähintään 2-3. käs. seuraavana yönä
- koristekasveilla taimi- ja pistokasvaiheessa

V. lecanii -sienen tappama ripsiäinen

Muita

Kirvakiilukainen (*Aphelinus abdominalis*):

- loisii pääasiassa koiso- ja ansarikirvaa
- käyttö lievässä saastunnassa
- leviää huonosti
- loisitut kirvat -> mustat muumiot
- aikuinen käyttää myös kirvojen ruumiinnesteitä ravinnokseen
- torjuntateho tulee näkyviin hitaammin kuin vainokaisia/kirvasääskiä käytettäessä

Muita

- Kukkakärpänen:
toukat käyttävät
kirvoja ravinnokseen
syövät pääasiassa
yöaikaan

Kuva: L. Nordlund

Praon volucre -pistiäisen
loisima ansarikirva

Kuvat: Marika Linnamäki MTT/KSU

Kirvojen torjuntaohjeet leikkoruusulle

Kahden torjuntaeliötuottajan suositukset

www.koppert.nl

Koppert

Ennakkotorjunta pankkikasvien avulla

Aphidius colemani/*Aphidius ervi* 1 kpl/m²

2-3 viikon ajan

Aphidoletes aphidimyza kirvasääski

0.5-1 kpl/m²

**Huom! Syngentalla myös omat ohjeet:
www.syngenta-bioline.co.uk**

www.biobest.be

Biobest

A. colemani 0,15 kpl/m² ennakkotorj. viikottain

A. colemani 0.5-1 kpl/m² vähintään 3 viikon ajan

A. ervi 2 kpl/m² pahoille alueille

Aphidoletes aphidimyza kirvasääski

5-10 kpl/m² pahoille alueille 3 perättäisenä

viikkona

Pahoihin kohtiin myös leppäpirkon toukkia

50-100 kpl/alue

Myös www.biotus.fi

Torjunta-aineet tukena: Plenum, Pirimor, (Vertalec)

Torjunta-aineiden vaikutus torjuntaeliöihin

Tiedot: www.koppert.nl	Isokirva- vainokainen			Jättikirva- vainokainen			Kirvasääski			Harsokorento			Aasianpirkko		
	N	A	v-a	N	A	v-a	N	A	v-a	N	A	v-a	N	A	v-a
Pirimor	1	1	0	1	1	0	1	4	1	2	2	?	?	?	?
Plenum	1	3	½	1	3	½	?	?	?	2	1	?	?	?	?
Confidor (kastelu)	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	?	?	?
Vertalec		1	0		1	0		1	0	?	?	?	?	?	?
Havu mäntysuopaliuos	Haitallista vain suorassa altistuksessa, ei kesto vaikutusta														

N = nuoruusaste, A = aikuinen, v-a = varoaika

1 = haitaton (<25%)

2 = lievä haitta (25-50%),

3 = haitallinen (50 - 75%)

4 = vaarallinen (>75%)

Yhteenveto: Tärkeimmät tuntomerkit

Siivettömien
koko:

Otsakyhmyt:

(Piirroksat: Veli-Matti Väänänen)

0,9 - 1,8 mm

1,8 - 3,0 mm

1,7 - 3,6 mm

1,2 - 2,6 mm

kurkkukirva

koisokirva

ansarikirva

persikkakirva

Tuntosarvet:

Noin $\frac{1}{2}$ ruumiin
pituudesta

Noin $1\frac{1}{2}$ x
ruumiin pit.

Noin ruumiin
pituiset

Noin ruumiin
pituiset

Selkäputket:

Mustat,
lyhyehköt ja
tukevahkot

Pitkät,
hoikkenevat
kärkeä kohti.
Tyvet tummat

Pitkät, hoikat
ja vaaleat,
päistään
hieman tummat

Pitkähköt, usein
keskeltä ja
kärjistä hieman
pullistuneet.
Kärjet hieman
tummat

Huom!

Mustat
selkäputket

Selkäputkien
tyvet tummat

Selässä muuta
ruumista
tummempi alue

Otsakyhmyt